

MAGYAR-ZSIDÓ SZEMLE.

SZERKESZTIK

BACHER VILMOS ÉS BÁNÓCZI JÓZSEF.

HARMADIK ÉVFOLYAM.

BUDAPEST.

AZ ATHENAEUM R. TÁRSULAT KIADÁSA.

1886.

ÉRTESÍTŐ.

Országvilág.

A jesibák.

הע"ב Milyen tisztelt szerkesztőség!

A Magyar-Zsidó Szemle júniusi számában Zempléni Jakab ur szíkségesnek látta, az ugynevezett jesibáknak képét az ön által kiadott folyóirat olvasóinak bemutatni. Ugy szólt a jesibákról, akár valami rég kimult és most már csak kitömött állapotban szemlélhető intézményről, vagy a föld gyomrából kiásott régiségről. Ugy gondolom, vakmerő feltevés volt azt hinni, hogy a jesiba ismeretlen dolog, melyet a tudósnak még csak felfedeznie és aztán determinálnia kell. Pedig a ezikke legvégeén Z. ur oly statisztikai adatokat közöl, melyekből kiderül, hogy az általa tánczoló medve módjára bemutatott intézmény révén, ez idő szerint is, száz meg száz zsidó ifju tanul a zsidóság régi tudományáért lelkesedni, itt e magyar hazában. Ez adatokkal nem állította szembe Z. ur azok számarányát, kik az önök által derüre-borura felmagasztalt »neologizmus« révén foglalkoznak a zsidók tudományával, kik a felvilágosodottnak elhíresztelt irány révén tanulnak buzdulni, lelkesedni öseink hiteért. Persze nagy bűn Z. ur szemében, hogy a jesibát tartó rabbi »a kinek ugy is sok baja van a hitközség ügyeivel« elfoglaltságának daczára merészkedik éjjel-nappal a zsidó tudomány terjesztésében fáradozni, ámbátor nem pénzzel fizetik e buzgalmaért. Ily odaadás és önfeláldozás mindenesetre nagy bűn lehet azon zempléni renegátok szemében, kik »az orthodoxismusból lassankint a neologizmusba olvadnak be.« Ugy látszik e vakmerőségért Z. ur az ingyenélők közé sorozza azokat, kik, mint a 418. lap utolsó kikezdéséből következik, faluhelyeken vagy apró mezővárosokban valóságos zsidó theologiai akadémiákat alkotnak és *ingyen* fentartanak iskolákat, a hol nincsenek ugyan »tanárok, osztályok, órarend, bizonyítványok« — beh nagyszerű dolgok! — hanem van isten igazában tanulás, nem ugyan a lelkeszi hivatalra való dresszirozás, hanem — ismétlem — valóságos *tanulás*, éjjel-nappali foglalkozás oly tudománnyal, melynek hogy valaki a végére járjon, okvetlen kell birnia a tudomány iránt azon »plátói szeretettel,« melyet Z. ur valami szörnyű önzésnek tart. Nem tudom ugyan, tisztelt szerkesztőség, hogy ott, a hol a XX. század zsidó papjait kaptafízzák a »neologizmus« — ugyan mit ért e bölcs szón Z. ur? —

martirjaivá, mily skálán megy végig az előadások akusztikuma. De mint egynémely jesibán megfordult egyén — mélyen tisztelt szerkesztő uram! resteltem kimondani: mint a féle . . . báchur — soba sem láttam kártékony hatását azon szörnyii tüneménynek, hogy a prelegáló rabbi »először halkan mormog . . . de lassan-lassan emelkedik a hangja és erősbül is.« Szent Kleofás! Hová lesz műveltségünk, ha a talmudot magyarázó tanár »először halkan mormog . . . de másodszor« — bocsánat, Zempléni ur logikája és magyar stílusa szerint: »de lassan-lassan emelkedik a hangja és erősbül is.« Ily hanglejtés »a tudománynyal összeférhetetlen« és »szivfacsaró (mi ez?) fájdalom nyilalja át az embert« — biz ily frázist a jesibán nem tanult az öregapám unokája — ha a színészet szabályai szerint ily abnormis hanglejtés mellett való oktatás képét varázsolja a kulturbarát az ő jámbor lelke elé.

De, mélyen tisztelt szerkesztőség, nem tréfára való dolog az, hogy a M.-Zs. Szemlében azt az intézményt engedik kifiguráztatni, melynek zsidó tudásunkat mind e mai napig köszönjük. Nem a »neologizmusnak« köszönjük, hogy még vannak zsidó dolgokat tanulmányozó emberek, kiket e tudományért nem fizetnek. A »neologizmus«-tól már rég el lehetne temetve a legutolsó héberül író-olvasó laikus. Mert a »neologizmus« még nem teremtette meg azt a lelkesedést, mely e nem bárkinek jövedelmező tudománynyal való önzéstelen bibelődésre ébreszti az embert.

Aztán azt is méltóztassék meggondolni, hogy itt Magyarhonban a Chorinok, Löwök, Zipserek, Hochmuthok, stb., kiknek a mi felekezetünk itt ez országban egész haladását köszöni, egytől egyig azokból a kigunyolt jesibákból kikerült emberek. Nem hallottam róla, hogy a »tanárokkal, osztályokkal, órarenddel, bizonyítványokkal« vagy tán még pedellussal is (azt Z. ur egészen kifelejtette »csudálmányainak« lajstromából) diszelkedő rabbiiskolákban kiművelt rabbik az amazokéhoz hozzáfogható szellemi eszelekvést még csak ki is gondoltak légyen.

Méltóztassék elhinni, sok a dolgom, és hogy ennyi időt fordítottam Z. ur czikkére, csak azzal igazolhatom, hogy nem lehet ily éretlenséget szó nélkül hagyni, ha a t. szerkesztőség tekintélye fedezi azt. Talán bizhatom a t. szerkesztőség részrehajlatlanságában és igazságszeretetében annyira, hogy e sorok közzétételét nem hiába reményelem.

Fogadja különben igaz tiszteletem kifejezését, melylyel vagyok

Ó-Budán, 5646-iki elul hó 20-án

alázatos szolgája

UNGAR IZSÁK,

közönséges zsidó, de még nem neológus